

ЗБІЛЬШЕННЯ БЮДЖЕТНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ РЕГІОНУ

Т. О. Олійник,

к.е.н., доцент,
кафедра «Фінанси,
банківська справа та
страхування»;

В. Ю. Сліпко,

магістрант, ФЕУ-122,
*Запорізький
національний
технічний
університет, м.
Запоріжжя, Україна*

Трансформаційні процеси у вітчизняній економіці України, її інтеграція до світового економічного простору обумовлюють необхідність розробки нових наукових підходів, поглиблення теоретико-методологічних основ усунення диспропорцій у соціально-економічному розвитку окремих регіонів країни.

Головними пріоритетами формування ефективної фінансової політики на регіональному рівні має бути виявлення і використання резервів економічного зростання, зокрема своєчасна і комплексна оцінка податкового потенціалу регіону [1, с. 139].

Серед усієї чисельності напрацювань, присвячених зазначеній проблематиці, у першу чергу слід виділити розробки таких науковців, як: М. Гапонюк, Н. Горський, Н. Кашина, С. Каламбет, А. Коломієць, М. Меламед, А. Мельник, О. Мірчев, В. Рибак, В. Рощупкина, Л. Тарангул, І. Таранов, А. Тищенко, В. Федосов, В. Яцютатаін.

Податковий потенціал бюджетних можливостей

регіону – це сукупність коштів, які надійшли від фізичних і юридичних осіб, які є платниками податків, і тих коштів, які з певних причин не були стягнені і є реальними можливостями регіону з нарощення бюджетних ресурсів завдяки ефективній організації [2, с. 300].

У світовій практиці під податковим потенціалом прийнято розуміти потенційний бюджетний доход на душу населення, який може бути отримано органами влади за відповідний фінансовий рік, при застосуванні єдиних на всій території країни умов оподаткування.

Розглядаючи податковий потенціал в якості основи формування податкових надходжень, пропонуємо враховувати потенціал кожного окремого податку й особливості його стягнення в цьому регіоні. Однак можна сказати, що податковий потенціал – це показник, який не відображає справжнього стану економіки, а демонструє можливість здобуття доходу в перспективі.

Актуальним питанням є пошук шляхів збільшення податкового потенціалу регіону, адже податки це одна із головних статей наповнення державного бюджету.

Для покращення прогнозованого податкового потенціалу Запорізької області доцільно провести зміни в розрізі таких податків та зборів: податок на нерухомість, туристичний збір, збір за місця для паркування транспортних засобів.

Згідно з даними офіційного сайту Запорізької міської ради, на території області зареєстровано 55 парковочних місць та встановлено ставку збору за місця для паркування транспортних засобів – 0,03 % мінімальної заробітної плати. До місцевого бюджету за цим збором у 2016 році надійшло 215 тис. грн [3].

На думку автора, доцільно збільшити надходження за збором за місця для паркування

збільшивши їх кількість, адже на даний момент парковки в університетах, школах, лікарнях та інших державних закладах є безкоштовними.

А якщо брати за приклад зарубіжний досвід, то там це є звичайною практикою. Але враховуючи, що для громадян це буде ще однією небажаною статтею витрат і може викликати масове незадоволення населення, для пом'якшення ситуації, вважаю за потрібне ввести пільги при довгостроковому користуванні парковочним місцем. Згідно з новим законодавством в Україні відбувається створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ). Станом на 01.05.2016 року в Запорізькій області зареєстровано 1532 ОСББ [4].

Створення ОСББ – це реконструкція житлового фонду, модернізація водного та теплового забезпечення, систем каналізації та благоустрій населених пунктів України.

Вважаємо за необхідне зауважити, що податок за нерухомість сплачується громадянами лише за площу їх квартир, а площа приміщень загального користування об'єкта житлової нерухомості (наприклад, горище, підвал, коридор та інші) залишається неоподаткованою.

Для наочного прикладу використаємо схему стандартного п'ятиповерхового будинку в місті Запоріжжі (рисунок 1).

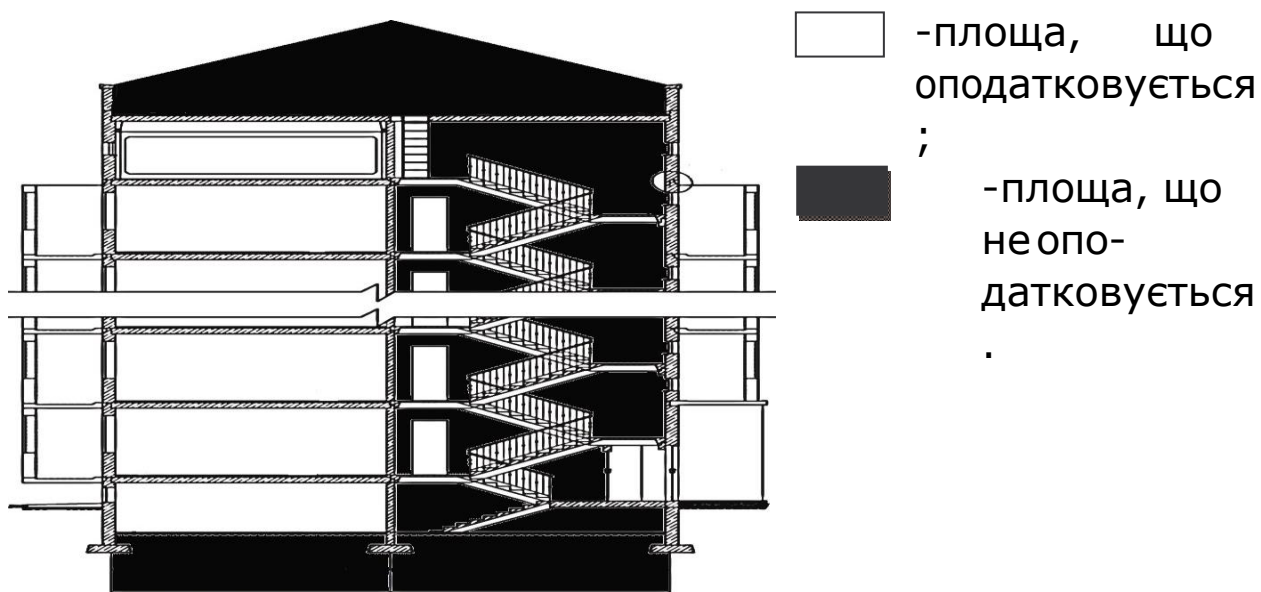

Рис. 1. Схема п'ятиповерхового будинку з поділом його площі на оподатковувану територію та неоподатковувану [складено автором]

Отже, як один із шляхів підвищення податкового потенціалу регіону, спираючись на зарубіжний досвід, пропонуємо розширення податку на нерухомість, включивши до його бази оподаткування площу приміщень загального користування об'єкта житлової нерухомості та встановити місячну ставку в розміру 0,05 % від розміру мінімальної заробітної плати встановленої на 1 січня поточного року за 1 кв. м. Платниками доцільно призначити податкового агента, тобто ОСББ, як представника інтересів мешканців усього будинку.

Для розрахунку використаємо п'ятиповерховий будинок. Сума площ приміщень у ньому становить у середньому 90 м², при мінімальній зарплаті 1450 грн встановленій з травня по листопад 2016 року, сума надходжень від ОСББ такого будинку складала б 65,25 грн на місяць.

А за умови мінімальної заробітної плати на 2017

рік у розмірі 3200 грн, прогнозовані надходження від ОСББ п'ятиповерхового будинку становитимуть – 144 грн.

Наступним розглянемо туристичний збір, який не є основним бюджетоформуючим податком громад, на відміну від податку на доходи фізичних осіб, акцизного податку чи плати за землю. Але він робить свій внесок у місцеві бюджети. У поточному році зафіксоване зростання надходжень, особливо від громадян-фізичних осіб, які, здаючи відпочивальникам житло в оренду, сумлінно сплачують належні суми податків [3].

Його платниками є громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які отримують послуги з тимчасового проживання або ночівлі. Ставка встановлюється у розмірі від 0,5 до 1 відсотка від вартості усього періоду проживання (ночівлі).

З початку минулого року до місцевих бюджетів Запорізької області сплачено 595 тисяч гривень туристичного збору. Це на 245 тисяч гривень більше, ніж очікувалося. Лише у червні та липні – у період початку оздоровчого сезону, скарбниці громад отримали більш ніж 350 тисяч гривень. Сезонність даного збору зображено на рисунку 2.

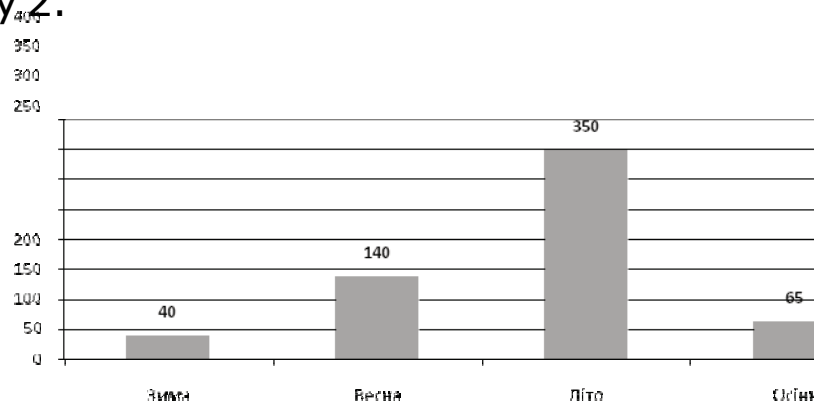

Рис. 2. Сезонність обсягів надходжень туристичного збору до місцевого бюджету Запорізької області протягом 2016 року, тис. грн

Найбільшими платниками збору є фізичні та юридичні особи Запоріжжя, які спрямували до бюджету 210 тисяч гривень, Якимівського району – понад 150 тисяч, м. Бердянськ – майже 130 тисяч та м. Мелітополь – понад 23 тисяч. Найбільше туристичного збору в м. Запоріжжі надходить з острова Хортиця, який щороку відвідує тисячі туристів, адже на його території нараховується понад 63 пам'ятки археології та історії, що є важливими культурними цінностями.

На рисунку 3 зобразимо рівень надходжень збору впродовж 2016 року з туристичних об'єктів, які знаходяться на острові Хортиця [4].

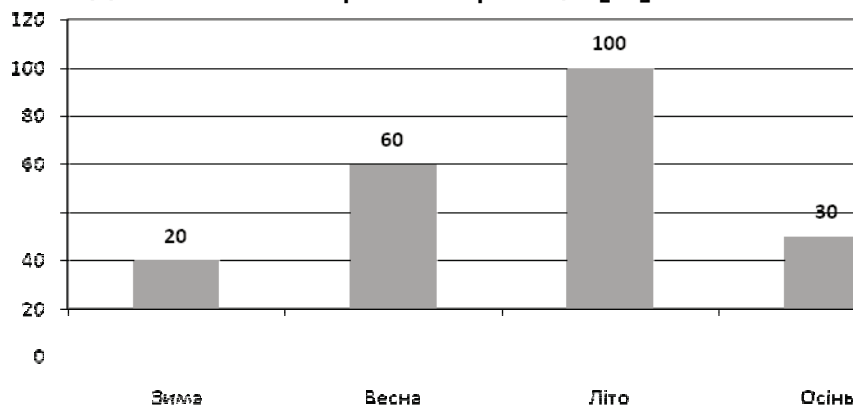

Рис. 3. Сезонність обсягів надходжень туристичного збору до бюджету Запорізької області з території о. Хортиця упродовж 2016 року, тис. грн

Зважаючи на статистику наведену вище, вважаємо, що доцільно сезонно змінювати ставку туристичного збору з встановленням найбільшого відсотка на літній період для забезпечення збільшення податкових надходжень.

Отже, з метою удосконалення процесів формування податкового потенціалу як чинника соціально-економічного зростання регіонів та їх фінансового забезпечення необхідно:

- удосконалити структуру дохідних джерел місцевих бюджетів, зокрема за рахунок розширення переліку загальнодержавних

податків і зборів, закріплених за місцевими бюджетами;

- знизити податкове навантаження на виробників, що має компенсуватися розширенням бази оподаткування та упорядкуванням практики надання податкових пільг;
- підвищення частки власних закріплених доходів у структурі бюджетів внутрішніх регіонів області;
- удосконалити механізм формування і виконання бюджету розвитку, коли фінансові ресурси спрямовуються на розбудову місцевої соціальної та виробничої інфраструктури, культурні програми тощо [5, с. 16].

Як висновок, можна сказати, що пошук та розробка шляхів підвищення податкового потенціалу регіону є необхідною умовою ефективної та продуктивної роботи органів місцевої влади у напрямку збільшення власного фінансового потенціалу.

Список використаних джерел

1. Черкасова, О. С. Податковий потенціал регіону: сутність та методика оцінки [Електронний ресурс] / О. С. Черкасова // Сталий розвиток економіки. — 2014. — № 3(25). — С. 138–143. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2014_3_24
2. Педченко, Н. С. Податковий потенціал як основна складова бюджетних можливостей регіону (на прикладі Полтавської області) / Н. С. Педченко, В. Ю. Ігнатенко // Сталий розвиток економіки. — 2011. — № 4(7). — С. 298–304.
3. Офіційний портал Запорізької міської влади [Електронний ресурс] : — Режим доступу: <http://meria.zp.ua/test/> (дата звернення: 05.04.2017).
4. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс] :. — Режим доступу: <http://zp.sfs.gov.ua/dfs-u-regioni/golov-upr/> (дата

звернення:15.04.2017).

5. *Пасенко, В. М.* Формування та оцінка податкового потенціалу регіону : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.05 / Пасенко Владислав Михайлович ; В.о. Харків. нац. акад. міського госп-ва. — Харків : Б.в. — 2010. — 21 с.